

Tisztességtelen banki gyakorlat. Valaki meglepődött?

Tisztességtelen a bíróság szerint az OTP hitelezési gyakorlatának egy pontja, így a bank egyik ügyfele valószínűleg kártérítést kap. A bank alacsonyabb árfolyamon adta, de magasabb árfolyamon hajtotta be a hitelt. Ezt a módszert az összes hazai bank alkalmazta, amivel havonta több ezer forintot is veszíthettek a hitelfelvevők. A bírósági ítélet lavinát indíthat el, ha vérszemet kapnak az adósok, akkor százmilliárdos bukás is fenyegetheti a bankokat.

"Ez háborút jelent" - kommentálta Barabás Gyula, a Széchenyi Hitelszövetség elnöke a Szegedi Ítéltábla csütörtökön délelőtt hozott másodfokú határozatát, amely jogerősen kimondta, hogy a legnagyobb hazai bank tisztességtelenül járt el egy devizakölcsönnel rendelkező magánemberrel szemben.

A bíróság azért marasztalta el az OTP Bankot, mert más devizaárfolyamot használt, amikor az ügyfélnek odaadta a hitelt, és mást, amikor a törlesztőrészeket beszedte tőle. A különbséget a bíróság szerint a bank indokolatlanul nyerészkedett, ezért most visszamenőleg újra kell számolnia az adós törlesztési kötelezettségét.

A táblabíróság által kiadott közleményből az nem derül ki, hogy hogyan kell kártalanítani a hitelfelvevőt, de mivel a folyósításkori vételi árfolyamon újra kell számolni a törlesztést, ennek eredménye nem lehet más, mint az, hogy a bank eddig többet tett zsebre, mint amennyi az ítéltábla szerint jogosan megillette. A túlfizetést elvileg többféleképpen lehet rendezni, például úgy, hogy az adós visszakéri a különbséget, vagy ennyivel csökkenti a bank a fennálló tőketartozását.

Az OTP Bank és a Magyar Bankszövetség az [origo] megkeresésére türelmet kért, és az ítélet pontos megismeréséig nem kommentálta a jogerős döntést. Barabás Gyula szerint azonban az eset messze túlmutat a pert indító magánszemély (Kásler Árpád, a Banki Adósok Érdekvédelmi Szervezetének elnöke és felesége) ügyén.

"Az nem lehetséges, hogy Kásler Árpádnak majd másképp számolja a tartozását az OTP, mint a többi ügyfelének. És az sem nagyon lehet, hogy az OTP másképp számol az adósainak, mint a többi bank, mert a devizahitelek úgyis vérszemet kapnak. Ha maguktól nem kompenzálják az ítéletnek megfelelően a hiteleket, akkor hetente több ezer pert kapnak a nyakukba" - mondta a lehetséges következményekről Barabás, aki szerint egyetlen logikus reakció van: "a bankok fizetni fognak, méghozzá sokat, és ezzel valamelyest helyreáll a korábbi egyenlőtlenség".

Minden bank kihasználta

A bíróság által kifogásolt pont nem egyedül Kásler Árpád és az OTP Bank közötti hitelszerződésben van benne. A hazai hitelpiacon általánosan bevett gyakorlat volt, hogy a bankok devizavételi árfolyamon számolva folyósították a kölcsönt, a havonta esedékes törlesztőrészek forintban kifejezett összegét viszont az aktuális deviza eladási árfolyamán számították. A két árfolyam között óriási a különbség, egy-egy banknál bizonyos időszakokban a svájci frankkal szemben 5-10 forintos eltérés is akadt, ezen az árfolyamtrükkön - ahogy azt korábban már kimutattuk - a bankok éveken keresztül milliárdokat kerestek.

Nem véletlen, hogy Szász Károly, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének (PSZÁF) elnöke 2010 júliusában - kinevezése utáni első intézkedéseként - törvénymódosítást kezdeményezett, amelynek eredményeként 2010 novemberétől a bankoknak szakítaniuk kellett ezzel a gyakorlattal.

Innentől kezdve nem alkalmazhatták a deviza eladási árfolyamát a törlesztéseknél, hanem saját középárfolyamukat vagy a jegybanki középárfolyamot kellett alapul venniük. Ez ugyan néhány forinttal még mindig magasabb, mint a vételi árfolyam, de a korábbi árrés feleződött. Önmagában ez a módosítás havonta több ezer forint könnyebbséget jelentett az adósoknak, de csak a törvénymódosítás utáni időszakot érintette, mivel visszamenőlegesen nem kellett korrigálni a korábban beszédett részleteket.

Szász tavaly szeptemberben a parlament fogyasztóvédelmi bizottsága előtt azt mondta, hogy a pénzügyi közvetítőrendszer csak a hitelszerződések betartásával maradhat működőképes, és a szerződések utólagos megkérdőjelezése beláthatatlan következményekkel járhat.

Százezres nagyságrend is lehet fejenként

A szegedi ítéltábla csütörtöki határozata lényegesen szigorúbb a korábbi felügyeleti javaslatnál. Egyrészt visszamenőlegesen várja el az OTP-től a törlesztőrészek újraszámítását, másrészt nem a középárfolyamot, hanem az eredeti vételi árfolyamot tekinti irányadónak. Hogy ez pontosan mekkora különbséget jelent, az szerződésenként változó, de - korábbi számításaink alapján - fejenként 4-5 ezer forintot is kitehet minden hónapban.

Ha tehát valaki 2006 novemberében elkezdett törleszteni, így már öt és fél éven keresztül fizeti a tartozását, akkor akár 250-300 ezer forint túlfizetést is összehozhatott, figyelembe véve a vételi és az eladási, illetve a 2010. novemberi törvénymódosítás után a vételi és a középárfolyam közötti különbséget. Ha mindezt felszorozzuk a devizahiteles szerződések 700-800 ezres tömegével (a végtörlesztések után devizaalapú jelzáloghitelből legalábbis 731 ezer maradt a hétfőn benyújtott konvergenciaprogram szerint), akkor a teljes bankrendszerben 200 milliárd forintos nagyságrendű veszteség is előállhatna. Ez a számítás durva becsléseken alapul, hiszen nem tudjuk a szerződések kötésének idejét, a havi törlesztések értékét, és azt sem, hogy ugyanezzel a logikával a lakáshitelek mellett esetleg az autóhitelek vagy más szerződések is megtámadhatók lehetnek-e.

Nincs precedens

A több mint egyévi bankadót magában foglaló potenciális bomba persze nem feltétlenül robban. Egyáltalán nem biztos, hogy az OTP vagy a többi bank fizet az ügyfeleinek, még akkor sem, ha ezzel perek sokaságát kockáztatja. "A magyar jogban egy ítéletből még semmi nem következik, nincs precedensértékű per, ahány bíróság, annyiféle döntés születhet" - szögezte le az [origo] kérdésére Zatik Zsuzsanna ügyvéd, aki nem számít tömeges perekre, elsősorban azért, mert mindenkinek egyénileg kellene felvállalnia a pereskedés minden terhét és költségét.

Az ügyvéd szerint hasonló jogvitákban lehet majd hivatkozni erre az ítéletre és az indoklásra, de addig, amíg a Kúria (a korábbi Legfelsőbb Bíróság) nem ad ki erről egy iránymutatást, addig

minden bíróság a saját belátása szerint dönt ezekről az ügyekről. A helyzetet bonyolíthatja, hogy éppen csütörtökön mondta ki az Európai Bíróság, hogy "ami egyszer tisztességtelen, az később is az", vagyis, ha egy bíróság érvénytelenít egy adott szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen szerződéses feltételt, azt a szolgáltatóval ugyanilyen szerződést kötő további fogyasztóknak sem kell betartaniuk.

A luxemburgi székhelyű bíróság a magyar Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság és az Invitel Távközlési Zrt. között folyó, uniós szintre került jogvitában foglalt így állást, és azt is kimondta, hogy ha valamely tisztességtelen szabály érvénytelenségét egy közérdekű kereset alapján megállapítják, akkor annak jogkövetkezménye valamennyi érintett fogyasztóra érvényes.

Közérdekű keresetet Magyarországon is lehet indítani, de ehhez az kell, hogy az ügyészség, a fogyasztóvédelmi szervek, vagy például a PSZÁF jogosnak érezze a fogyasztók panaszát.

Megkérdeztük a PSZÁF-ot, hogy foglalkozik-e a kérdéssel akár szabályozási, akár fogyasztóvédelmi szempontból, illetve befolyásolja-e álláspontját az ítélet. Binder István, a felügyelet szóvivője a következő választ küldte: "A PSZÁF álláspontja évek óta világos a vételi, eladási árfolyam kérdésében. A felügyelet kezdeményezésére született meg és lépett hatályba 2010 novemberében a hitelintézeti törvény módosítása, amely szerint a devizaalapú jelzáloghiteleknel minden tranzakció (így a havi törlesztőrészek fizetése is) az MNB hivatalos devizaárfolyamán vagy az adott banki középárfolyamon történhet. Pénzügyi tárgyú törvényről lévén szó, e törvénycikk betartását a PSZÁF ellenőrzi."

Forrás: origo